ORIGINAL ARTICLE

Relationship between Parental Education and Violent Behaviors in Adolescent Students

Parastoo Golshiri[1],
Ziba Farajzadegan[2],
Roham Nik Khah[3],
Narges Motamedi[4]

[1] Associate Professor, Department of Community Medicine, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
[2] Professor, Department of Community Medicine, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
[3] Medical Student, Medical Students Research Committee, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
[4] Assistant Professor, Department of Community Medicine, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

(Received July 22, 2019 ; Accepted February 8, 2020)

Abstract

Background and purpose: Educational levels shape the socioeconomic status of the family and the behavioral development of children. This study investigated the relationship between parental education and violence in adolescent students in Isfahan province.

Materials and methods: This cross-sectional study was conducted in 2800 high school students in Isfahan province using cluster sampling. Data were collected using a researcher-made questionnaire that included demographic information, parental educational level, and students' violent behaviors (verbal, physical and psychological violence, Yes/No questions). Data analysis was done in SPSS v.24 applying Chi-square test and logistic regression test.

Results: After adjusting for variables, the results revealed no significant correlation between frequency distribution of violent behaviors and parental education ($P> 0.05$) and the frequency distribution of these behaviors in the boys was found to be 1.4 times more that of the girls ($P< 0.001$).

Conclusion: According to this study, there was no significant relationship between parents' educational level and the frequency of violent acts in their children.

Keywords: violence, education, parents, students

J Mazandaran Univ Med Sci 2020; 30 (183): 22-31 (Persian).

* **Corresponding Author: Roham Nik Khah -** Medical Students Research Committee, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran (E-mail: rnik101@yahoo.com)

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]

پژوهشی

مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران
دوره سی ام شماره ۱۸۳ فروردین سال ۱۳۹۹ (۳۱-۲۲)

بررسی ارتباط تحصیلات والدین با رفتارهای خشونت آمیز در دانش آموزان نوجوان

پرستو گلشیری[۱]
زیبا فرج زادگان[۲]
رُهام نیک خواه [۳]
نرگس معتمدی[۴]

چکیده

سابقه و هدف: با توجه به اهمیت تحصیلات خانواده در شکل‌گیری وضعیت اقتصادی- اجتماعی خانواده و تکامل رفتاری نوجوانان، این مطالعه به بررسی ارتباط بین میزان تحصیلات والدین با اقدام به اعمال خشونت‌آمیز در دانش‌آموزان نوجوان استان اصفهان پرداخت.

مواد و روش‌ها: این مطالعه‌ی مقطعی بر روی ۲۸۰۰ دانش‌آموز دوره‌ی راهنمایی و دبیرستان استان اصفهان با نمونه‌گیری خوشه‌ای انجام شد. داده‌ها از طریق یک پرسشنامه محقق ساخته شامل پرسش‌هایی پیرامون اطلاعات دموگرافیک، میزان تحصیلات پدر و مادر و رفتارهای خشونت‌آمیز دانش‌آموزان در حیطه‌های خشونت کلامی، فیزیکی و روانی (با گزینه‌های بلی/خیر) جمع‌آوری و سپس با نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۴ و انجام آزمون‌های مجذورکای و رگرسیون لوجیستیک تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج پس از تعدیل متغیرها در مدل رگرسیون لجستیک نشان داد که توزیع فراوانی رفتارهای خشونت‌آمیز با میزان تحصیلات والدین ارتباط معنی‌داری نداشته (P>۰/۰۵) و توزیع فراوانی این رفتارها در پسرها ۱/۴ برابر دخترها بود (P<۰/۰۰۱).

استنتاج: بر اساس این پژوهش، تحصیلات والدین و فراوانی اعمال خشونت‌آمیز در فرزندان دانش‌آموزشان ارتباط معنی‌داری با هم ندارند.

واژه های کلیدی: خشونت، تحصیلات، والدین، دانش‌آموز

مقدمه

بر اساس تعریف سازمان جهانی بهداشت، خشونت به صورت استفاده عامدانه از نیروی فیزیکی یا زور در قالب تهدید یا اعمال حقیقی علیه خود شخص، فرد دیگر و یا علیه گروه و یا جامعه‌ای است که یا به‌طور مستقیم منجر به بروز صدمه، مرگ، آسیب روانی، محرومیت و یا اختلال در پیشرفت گردیده و یا توان ایجاد این موارد

مولف مسئول: رهام نیکخواه- اصفهان: خیابان هزارجریب، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، دانشکده پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویان پزشکی Email: mik101@yahoo.com
۱. دانشیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۲. استاد، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۳. دانشجوی پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویان پزشکی، دانشکده ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۴. استادیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
تاریخ دریافت : ۱۳۹۸/۴/۳۱ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات :۱۳۹۸/۵/۱۴ تاریخ تصویب : ۱۳۹۸/۱۱/۱۹

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]

را داشته باشد(۲،۱). امروزه خشونت و پرخاشگری در کودکان و نوجوانان به عنوان یک مشکل روزافزون سلامت عمومی جهانی شناخته می‌شود(۴،۳). براساس آمار سازمان جهانی بهداشت، شیوع رفتارهای خشونت‌آمیز در کشورهای با درآمد پایین و متوسط بیش‌تر گزارش شده است(۷-۵). در کشورهای مذکور، در طی یک دوره‌ی یک ساله، ۴۷ درصد از پسرها و ۲۶ درصد از دخترها در نزاع فیزیکی شرکت داشته و طی یک دوره‌ی یک ماهه، ۴۲ درصد از پسرها و ۳۷ درصد از دخترها مورد زورگویی قرار گرفته بودند(۶). در ایران یک بررسی ده ساله نشان داد که خشونت و پرخاشگری میان ۳۰ تا ۶۵/۵ درصد جوانان و نوجوانان شیوع داشته و در جنسیت مذکر ۲/۵ برابر بیش‌تر از جنسیت مؤنث مشاهده گردیده است و بنابراین علامت خطر مهمی در این زمینه برای جامعه می‌باشد(۸). رفتارهای خشونت‌آمیز درون مایه‌ای پیچیده دارند و شناسایی عوامل به وجود آورنده آن‌ها جزء مهمی از اقدامات روان شناختی برای مدیریت این رفتارها به شمار می‌رود(۷،۲). سن، جنس، نژاد، حمایت خانوادگی، وضعیت تحصیلی، روابط والدین، اختلالات روانی، مصرف برخی داروها و حتی بروز برخی وضعیت‌های فیزیولوژیک و پاتولوژیک در بروز رفتارهای خشونت‌آمیز در مطالعات مختلفی بررسی شده‌اند(۹). کنترل عوامل مؤثر بر بروز رفتارهای خشونت آمیز به خصوص در سنین مدرسه از آن جهت اهمیت دارد که می‌تواند مانع از بروز خشونت در محیط مدرسه و اختلال پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شده و به پیش‌گیری از بروز جدی‌تر این رفتارها در سنین بالاتر و اثرگذاری منفی بر موفقیت و پیشرفت در بزرگسالی بیانجامد(۱۱،۱۰). در کنار سایر عواملی که پیش‌تر ذکر شد، تحصیلات والدین یک عامل پیش‌بینی‌کننده در پیامدهای تحصیلی و رفتاری فرزندان به شمار می‌رود و به آن‌ها شکل می‌دهد(۱۲). تحصیلات خانواده به عنوان یکی از این داده‌های نامحسوس، نقش قابل توجهی در شکل‌گیری وضعیت اقتصادی- اجتماعی خانواده داشته و نیز ممکن است بر روند تکامل رفتاری کودکان مؤثر باشد(۱۰). برخی مطالعات به بررسی ارتباط تحصیلات والدین و بروز رفتارهای خشونت‌آمیز در فرزندان پرداخته تا با استفاده از نتایج این بررسی بتوانند به برنامه‌ریزی برای بهبود این رفتارها در زمینه‌ی تحصیلات والدین کمک نمایند(۱۳،۱۰-۱۵). در ایران اطلاعات پیرامون خشونت در سنین مدرسه محدود است و برخلاف فراوان‌تر بودن یافته‌های مرتبط با خشونت‌هایی که پیامدهای جدی دارند، داده‌هایی که در ارتباط با عوامل شایع و در عین حال نامحسوس مرتبط با بروز رفتارهای خشونت‌آمیز در سنین مدرسه دارند زیاد نیست(۱۱). از سویی مطالعاتی که به بررسی ارتباط این عامل با بروز رفتارهای خشونت‌آمیز در فرزندان پرداخته باشد محدود است. برخی مطالعات نشان داده‌اند که سطح تحصیلات والدین و بروز برخی رفتارهای خشونت‌آمیز در فرزندان دانش‌آموزشان ارتباط چشمگیری با هم نداشته‌اند(۱۶،۱۰)، در حالی که پاره‌ای از بررسی‌ها مؤید ارتباط بین بروز برخی رفتارهای خشونت‌آمیز در فرزندان و سطح تحصیلات والدین بوده است(۱۷،۱۴،۱۳). بنابراین، این مطالعه با هدف ارزیابی میزان آگاهی دانش‌آموزان در زمینه‌ی رفتارهای خشونت‌آمیز و ارتباط میزان تحصیلات خانواده با اقدام به اعمال خشونت‌آمیز در این قشر انجام شد.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر یک مطالعه‌ی مقطعی بوده که بر روی دانش‌آموزان دوره راهنمایی و دبیرستان که در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴ در مدارس استان اصفهان مشغول به تحصیل بوده‌اند انجام گردید. اطلاعات مورد استفاده در این مطالعه حاصل طرح کلی "بررسی وضعیت رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان استان اصفهان" در سال ۱۳۹۵ و دارای گرنت به شماره‌ی ۱۸۸۱۶۹ است که در آن هفت رفتار پرخطر در دانش‌آموزان شهر اصفهان مورد بررسی قرار گرفته و در نتیجه اطلاعات حاصل از بخشی از پژوهش فوق که در خصوص رفتارهای خشونت‌آمیز به

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]

دست آمده در این مقاله گردآوری گردیده است. با در نظر گرفتن فاصله‌ی اطمینان ۹۵ درصد به میزان ۱/۹۶، برآورد انحراف‌معیار در تعیین دامنه‌ی نمرات در ابزار جمع‌آوری داده‌ها به میزان ۱۳/۶ و نیز میزان دقت برابر با ۵۰ درصد انحراف‌معیار، حجم نمونه ۲۸۰۰ نفر برآورد شد. روش نمونه‌گیری در این مطالعه به صورت خوشه‌ای بود، و پس از خوشه‌بندی شهرستان‌های اصفهان، طبقه‌بندی مقاطع تحصیلی هر خوشه، سهمیه‌بندی جمعیت دانش‌آموزان در هر طبقه برای هر شهر و روستا، انتخاب تصادفی مدارس و نیز انتخاب تصادفی دانش‌آموزان در هر مدرسه بر اساس شماره‌ی دانش‌آموزی، نمونه‌ها انتخاب گردیدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل دانش‌آموزان مقطع راهنمایی و دبیرستان در هر نوع مدرسه (اعم از دولتی و غیر انتفاعی)، سکونت در استان اصفهان، داشتن سن ۱۱ الی ۱۸ سال و رضایت کتبی برای شرکت در مطالعه توسط خود دانش‌آموز و والدین وی بود. معیار عدم ورود شامل دانش‌آموزانی بود که سنی جز سن مربوط به مقطعی که در آن تحصیل می‌کردند (مثلاً مردودی) داشتند. معیارهای خروج نیز شامل پاسخ‌دهی به کم‌تر از ۹۰ درصد سؤالات پرسشنامه و یا ناهماهنگی و عدم مناسبت در نوع پاسخ‌ها توسط پرسشگر بود. همچنین، اگر پس از کنترل داده‌ها، تناقضی با مدارک موجود در پرونده‌ی دانش‌آموز وجود داشت، دانش‌آموز از مطالعه خارج گردید. با توجه به این معیارها، ۲۷۲۷ نفر وارد مطالعه گردیدند.

داده‌های این مطالعه به واسطه یک پرسشنامه‌ی محقق ساخته که توسط پژوهشگران طراحی شده بود جمع‌آوری گردید. این پرسشنامه علاوه بر داشتن متغیرهای دموگرافیک و اجتماعی حاوی سوالاتی بود که خشونت کلامی، رفتاری و روانی را می‌سنجید و پس از مرور منابع و مصاحبه با صاحب نظران تهیه گردید. اعتبار محتوایی و پایایی این پرسشنامه در مطالعات قبلی بررسی شده و نتایج قابل قبولی را نشان داده است(۱۱). پرسشنامه‌ی نهایی شامل ۳۵ سؤال پیرامون اطلاعات دموگرافیک، توزیع فراوانی رفتارهای خشونت‌آمیز و تحصیلات پدر و مادر بود. هدف از این پرسشنامه، ارزیابی رفتارهای خشونت‌آمیز است که شامل حیطه‌های خشونت کلامی، خشونت فیزیکی و خشونت روانی بود. توزیع فراوانی خشونت کلامی با طرح پرسش "آیا خود شخص دعوای کلامی (شامل دشنام و حرف‌های نامناسب) در ۳۰ روز گذشته داشته و یا شخص دیگری با فرد مورد مطالعه طی ۳۰ روز گذشته دعوای کلامی داشته" به صورت پاسخ بلی یا خیر ارزیابی شد. ارزیابی فراوانی خشونت فیزیکی با طرح سوالاتی شامل حمل سلاح سرد از قبیل چاقو، زنجیر و غیره با خود در خارج از منزل طی ۳۰ روز گذشته، حمل سلاح سرد در مدرسه طی ۳۰ روز گذشته، شرکت داشتن در زد و خورد و کتک کاری و اختلافات غیر شوخی طی یک سال گذشته، مراجعه‌کردن به پزشک به دلیل جراحت ناشی از دعوای فیزیکی طی یک سال گذشته، ضربه یا کتک خوردن از طرف دوستان فرد طی یک سال گذشته و زور گیری کردن از شخص دیگر طی ۳۰ روز گذشته" با پاسخ‌های بلی و خیر ارزیابی گردید. خشونت روانی نیز با پرسش سوالاتی شامل احساس ناامنی کردن در مدرسه به دلیل اذیت شدن توسط اشخاص دیگر طی یک سال گذشته، نرفتن به مدرسه طی یک سال گذشته به دلیل احساس ناامنی و احساس ناامنی طی ۳۰ روز گذشته به‌دلیل حرف‌های آزار دهنده شخص دیگر با جواب بلی و خیر مورد بررسی قرار گرفت. مقطع تحصیلی فرزندان، سن و جنسیت آن‌ها و نیز تحصیلات والدین (بی سواد، خواندن و نوشتن، دبستان، راهنمایی، دبیرستان، دیپلم، فوق دیپلم، لیسانس، فوق لیسانس و بالاتر) در پرسشنامه قید گردیده است. مقیاس‌های استفاده شده در پرسشنامه بسته به نوع سوال شامل مقیاس‌های درست و اشتباه، فهرست بازبینی، مقیاس لیکرت و مقیاس تکرار عمل بود. نمرات آگاهی هرکدام بر مبنای ۱۰۰ بود و امتیازات با توجه به تنوع، تعداد و اهمیت آیتم‌ها نمره‌گذاری شد. برای جمع‌آوری داده از ۵۰ پرسشگر مجرب استفاده

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]

گردیده و همچنین برای اطمینان از کنترل کیفیت انجام مراحل اخذ نمونه‌ها، افرادی به عنوان ناظر انتخاب شدند. پرسشگران در مدارس منتخب حضور پیدا کرده و توضیحات لازم را در باب تکمیل پرسشنامه به نمونه‌های انتخاب شده ارائه داده و پرسشنامه را میان آن‌ها تقسیم نمودند. این پرسشنامه‌ها توسط دانش‌آموزان تکمیل گردید و هرگونه ابهام و سؤال توسط پرسشگر پاسخ داده شد. مراحل انجام نمونه‌گیری، جلسات مرتبط با آموزش پرسشگران و ناظرین، جمع‌آوری اطلاعات و ارزیابی داده‌های جمع‌آوری شده در مطالعات قبلی به تفصیل بیان گردیده است(۱۱). اطلاعات جمع‌آوری شده توسط نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت[1]. آزمون‌های Chi-Square برای مقایسه ی توزیع فراوانی داده‌های کیفی و رگرسیون لوجستیک برای بررسی ارتباط مستقل تحصیلات پدر و مادر با رفتار خشونت‌آمیز در نوجوانان با کنترل سایر عوامل به کار گرفته شدند. سطح معنی‌داری آماری به صورت $P<۰/۰۵$ تعیین شد.

یافته‌ها

یافته‌های حاصل از بررسی ۲۷۲۷ نوجوانان نشان داد که ۴۹/۲ درصد آن‌ها پسر، ۶۱/۹ درصد مقطع دبیرستان و ۸۷/۳ درصد در مناطق شهری ساکن بودند. میانگین سنی آن‌ها ۱/۵ ±۱۵/۳ بود.

به طور کلی رفتارهای خشونت‌آمیز شامل انجام خشونت فیزیکی در یک سال گذشته در ۴۸ درصد، انجام خشونت کلامی در ۳۰ روزگذشته در ۳۵/۱ درصد، حمل سلاح سرد در خارج از منزل طی ۱ ماه گذشته در ۱۱/۷ درصد، حمل سلاح سرد در مدرسه طی ۱ ماه گذشته در ۷/۵ درصد، استفاده از سلاح سرد در دعوا طی ۱ سال گذشته در ۹/۸ درصد، تهدید دیگران با سلاح سرد طی ۱ سال گذشته در ۱۴/۵ درصد، تهدید شدن توسط دیگران با سلاح سرد طی ۱ سال گذشته در ۱۴/۸ درصد، تحت خشونت فیزیکی قرار گرفتن طی ۱ سال گذشته در ۲۶/۳ درصد، تحت خشونت کلامی قرار گرفتن طی ۱ ماه گذشته در ۴۸/۶ درصد نوجوانان مورد مطالعه مشاهده شد. بررسی در دو جنسیت نشان داد که خشونت فیزیکی و خشونت روانی با تحصیلات مادر ارتباط معنی داری داشت، به گونه‌ای که فرزندانِ مادرانِ دارای تحصیلات متوسطه در مقایسه با سایر سطوح تحصیلی، خشونت فیزیکی و روانی بیش‌تری را نشان داده بودند (به ترتیب $P=۰/۰۳$، $P=۰/۰۶$). خشونت کلامی و مجموع کل رفتارهای خشونت‌آمیز با تحصیلات مادر ارتباط معنی‌داری نداشت ($P=۰/۳$ و $P=۰/۳$). توزیع فراوانی رفتارهای خشونت‌آمیز در نوجوانان بر حسب تحصیلات مادر در جدول شماره ۱ قرار داده شده است.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی رفتارهای خشونت آمیز در نوجوانان بر حسب تحصیلات مادر

تحصیلات مادر / رفتارها	بیسواد تعداد (درصد)	ابتدایی تعداد (درصد)	متوسطه تعداد (درصد)	دیپلم تعداد (درصد)	لیسانس و بالاتر تعداد (درصد)	سطح معنی داری
رفتار خشونت‌آمیز	۱۰۱ (۷۰/۶)	۷۳۷ (۶۸/۸)	۱۵۱ (۷۲/۶)	۵۸۳ (۶۶)	۲۴۱ (۶۸/۹)	۰/۳
خشونت فیزیکی	۶۷ (۴۶/۹)	۵۰۵ (۴۷/۱)	۱۱۰ (۵۲/۹)	۳۷۵ (۴۲/۴)	۱۷۳ (۴۹/۴)	۰/۰۳
خشونت کلامی	۸۰ (۵۵/۹)	۵۸۵ (۵۴/۶)	۱۲۸ (۶۱/۵)	۴۷۴ (۵۳/۶)	۱۹۴ (۵۵/۴)	۰/۳
خشونت روانی	۷۵ (۵۲/۴)	۵۷۴ (۵۳/۵)	۱۲۴ (۵۹/۶)	۴۴۰ (۴۹/۸)	۱۹۶ (۵۶)	۰/۰۶

ارزیابی رفتارهای خشونت آمیز در دو جنس همچنین نشان دهنده ی این بود که توزیع فراوانی تمامی رفتارهای خشونت آمیز با تحصیلات پدر ارتباط معنی‌داری داشت، به گونه‌ای که در فرزندانِ پدرانِ بی سواد رفتارهای خشونت آمیز بیش‌تر مشهود بود ($P=۰/۰۱$). همچنین خشونت فیزیکی نیز در فرزندانِ پدرانِ بی سواد به صورت تقریباً معنی داری بیش‌تر مشاهده شد ($P=۰/۰۶$). خشونت کلامی و روانی با تحصیلات پدر در هر دو جنس تفاوت معنی داری را نشان نداد (به ترتیب $P=۰/۴$ و $P=۰/۱$). توزیع فراوانی رفتارهای خشونت‌آمیز در نوجوانان بر حسب تحصیلات پدر در جدول شماره ۲ نمایش داده شده است.

1. IBM Corp. Released 2013. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 24.0. Armonk, NY: IBM Corp.

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی رفتارهای خشونت آمیز در نوجوانان بر حسب تحصیلات پدر

تحصیلات مادر / رفتارها	بی سواد تعداد (درصد)	ابتدایی تعداد (درصد)	متوسطه تعداد (درصد)	دیپلم تعداد (درصد)	لیسانس و بالاتر تعداد (درصد)	سطح معنی داری
رفتار خشونت‌آمیز	۸۲ (۷۴/۵)	۷۱۴ (۷۰/۵)	۱۲۰ (۶۶/۷)	۵۵۳ (۶۴/۲)	۳۴۰ (۶۸/۹)	۰/۰۱
خشونت فیزیکی	۵۹ (۵۳/۶)	۴۷۲ (۴۶/۶)	۹۱ (۵۰/۶)	۳۶۸ (۴۲/۷)	۲۳۴ (۴۸)	۰/۰۶
خشونت کلامی	۶۰ (۵۴/۵)	۵۷۶ (۵۶/۹)	۹۵ (۵۲/۸)	۴۵۶ (۵۲/۹)	۲۷۵ (۵۶/۵)	۰/۴
خشونت روانی	۶۴ (۵۸/۲)	۵۴۳ (۵۳/۶)	۹۷ (۵۳/۹)	۴۲۷ (۴۹/۵)	۲۷۱ (۵۵/۶)	۰/۱

در جدول شماره ۳، نتایج بررسی ارتباط مستقل تحصیلات پدر و مادر با رفتار خشونت آمیز در در نوجوانان با کنترل سایر عوامل شامل جنسیت، محل سکونت ومقطع تحصیلی توسط آنالیز لوجستیک رگرسیون آورده شده است. در این حالت، پس از تعدیل فاکتورهای مطالعه، مشاهده شد که در جنس پسر، ۱/۴ برابر دخترها رفتارهای خشونت آمیز دیده شده (P<۰/۰۰۱) و در سایر موارد ارتباط معنی‌داری میان تحصیلات پدر و مادر و رفتارهای خشونت‌آمیز مشهود نبوده است (P>۰/۰۵).

در جدول شماره ۴، نتایج بررسی ارتباط مستقل تحصیلات پدر و مادر با خشونت فیزیکی در نوجوانان با کنترل سایر عوامل شامل جنسیت، محل سکونت و مقطع تحصیلی توسط آنالیز لوجستیک رگرسیون آورده شده است. پس از تعدیل فاکتورهای مطالعه، مشاهده شد که در جنس پسر، ۳/۱ برابر دخترها رفتارهای خشونت‌آمیز مشهود بود (P<۰/۰۰۱) و دانش‌آموزان دبیرستانی خشونت فیزیکی را ۰/۶ برابر دانش‌آموزان دوره راهنمایی داشتند (P<۰/۰۰۱). در سایر موارد ارتباط معنی‌داری میان تحصیلات پدر و مادر و خشونت فیزیکی یافت نگردید (P>۰/۰۵).

بررسی عوامل مرتبط با خشونت کلامی و تحصیلات والدین با لوجستیک رگرسیون نشان دادکه به‌دنبال تعدیل فاکتورها، در جنس پسر رفتارهای خشونت‌آمیز ۱/۴ برابر دخترها بود (P<۰/۰۰۱) و در سایر موارد تفاوت آماری

جدول شماره ۳: ارتباط تحصیلات پدر و مادر با رفتار خشونت آمیز در نوجوانان با کنترل سایر عوامل دموگرافیک توسط لوجستیک رگرسیون

		ضریب شانس (با فاصله اطمینان ۹۵) تعدیل نشده	سطح معنی داری	ضریب شانس (با فاصله اطمینان ۹۵) تعدیل شده	سطح معنی داری
تحصیلات مادر	بی سواد (طبقه مرجع)				
	ابتدایی	۰/۹ (۱/۳-۰/۶)	۰/۷	۰/۹ (۱/۴-۰/۶)	۰/۷
	متوسطه	۱/۲ (۱/۹-۰/۸)	۰/۲	۱/۳ (۲/۱-۰/۸)	۰/۲
	دیپلم	۰/۹ (۱/۲-۰/۶)	۰/۶	۰/۹ (۱/۵-۰/۶)	۰/۹
	لیسانس و بالاتر	۰/۹ (۱/۴-۰/۶)	۰/۹	۰/۹ (۱/۵-۰/۶)	۰/۹
تحصیلات پدر	بی سواد (طبقه مرجع)				
	ابتدایی	۱ (۱/۶-۰/۷)	۰/۶	۱/۱ (۱/۷-۰/۷)	۰/۵
	متوسطه	۰/۹ (۱/۴-۰/۵)	۰/۷	۰/۹ (۱/۵-۰/۵)	۰/۷
	دیپلم	۰/۹ (۱/۳-۰/۶)	۰/۷	۰/۹ (۱/۵-۰/۶)	۰/۹
	لیسانس و بالاتر	۱ (۱/۶-۰/۷)	۰/۷	۱/۱ (۱/۸-۰/۶)	۰/۶
مقطع تحصیلی (راهنمایی طبقه مرجع)		۰/۸ (۰/۹-۰/۷)	۰/۰۲۳	۰/۸ (۱-۰/۷)	۰/۱
جنسیت (دختر طبقه مرجع)		۱/۳ (۱/۵-۱/۱)	۰/۰۰۱>	۱/۴ (۱/۶-۱/۲)	۰/۰۰۱>
محل سکونت (شهر طبقه مرجع)		۱/۲ (۱/۶-۱)	۰/۰۲	۱/۲ (۱/۵-۰/۹)	۰/۰۸

جدول شماره ۴: ارتباط تحصیلات پدر و مادر با خشونت فیزیکی در نوجوانان با کنترل سایر عوامل دموگرافیک توسط لوجستیک رگرسیون

		ضریب شانس (با فاصله اطمینان ۹۵) تعدیل نشده	سطح معنی داری	ضریب شانس (با فاصله اطمینان ۹۵) تعدیل شده	سطح معنی داری
تحصیلات مادر	بی سواد (طبقه مرجع)				
	ابتدایی	۱ (۱/۴-۰/۷)	۰/۹	۱/۱ (۱/۷-۰/۷)	۰/۵
	متوسطه	۱/۲ (۱/۹-۰/۸)	۰/۲	۱/۳ (۲/۲-۰/۸)	۰/۲
	دیپلم	۰/۸ (۱/۱-۰/۵)	۰/۳	۰/۹ (۱/۸-۰/۶)	۰/۸
	لیسانس و بالاتر	۱/۱ (۱/۶-۰/۷)	۰/۶	۱/۱ (۱/۸-۰/۶)	۰/۶
تحصیلات پدر	بی سواد (طبقه مرجع)				
	ابتدایی	۰/۷ (۱/۱-۰/۵)	۰/۱	۰/۷ (۱/۲-۰/۵)	۰/۳
	متوسطه	۰/۸ (۱/۴-۰/۵)	۰/۶	۰/۸ (۱/۵-۰/۵)	۰/۶
	دیپلم	۰/۶ (۰/۹-۰/۴)	۰/۰۳	۰/۷ (۱/۲-۰/۴)	۰/۲
	لیسانس و بالاتر	۰/۷ (۱/۲-۰/۵)	۰/۲	۰/۷ (۱/۳-۰/۴)	۰/۳
مقطع تحصیلی (راهنمایی طبقه مرجع)		۰/۶ (۰/۷-۰/۵)	۰/۰۰۱>	۰/۶ (۰/۷-۰/۵)	۰/۰۰۱>
جنسیت (دختر طبقه مرجع)		۳/۱ (۳/۶-۲/۶)	۰/۰۰۱>	۳/۱ (۳/۷-۲/۷)	۰/۰۰۱>
محل سکونت (شهر طبقه مرجع)		۱/۳ (۱/۷-۱/۱)	۰/۰۰۵	۱/۲ (۱/۶-۰/۹)	۰/۰۵۴

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]

معنی‌داری میان فاکتورهای بررسی شده مشهود نبود (P>۰/۰۵). ارزیابی عوامل مرتبط با خشونت روانی در دانش‌آموزان و تحصیلات والدینشان با رگرسیون لوجستیک نیز نشان داد که هم پیش و هم پس از تعدیل فاکتورهای مورد مطالعه، ارتباط معنی‌داری میان عوامل مرتبط با خشونت روانی و تحصیلات والدین در آن‌ها مشهود نبوده است (P>۰/۰۵).

بحث

مطالعه حاضر اولین پژوهش انجام شده در نوع خود در استان اصفهان است. در این بررسی، وضعیت تحصیلی پدر و مادر دانش آموزان به تفکیک مورد بررسی قرار گرفت که در مطالعات مشابه کم‌تر به این نکته پرداخته شده بود. نتایج این مطالعه به دلیل در بر گرفتن تعداد زیادی از دانش‌آموزان در نواحی مختلف استان اصفهان می‌تواند برای برنامه‌ریزی در جهت ارتقاء دانش والدین در زمینه اقدام به اعمال خشونت‌آمیز در فرزندان، در سطح استانی و نیز کشوری مفید واقع گردد. پژوهش ما نشان داد که تحصیلات پایین‌تر پدران با توزیع فراوانی بالاتری در رفتارهای خشونت آمیز دانش‌آموزان همراه بود و بنابراین به نظر می‌رسد ارتقاء سطح تحصیلات پدر می‌تواند با کاهش توزیع فراوانی رفتارهای خشونت‌آمیز همراهی داشته باشد. خشونت فیزیکی نیز در مادران دارای سطح تحصیلات متوسطه در مقایسه با سایر سطوح تحصیلی به خصوص سطوح بالاتر، توزیع فراوانی بیش‌تری داشته و در نتیجه، این‌گونه بر می‌آید که افزایش یافتن سطح تحصیلات مادران ممکن است با کاهش توزیع فراوانی این گونه رفتارها همراهی داشته باشد. با این حال، براساس نتایج، رفتارهای خشونت‌آمیز چه در مجموع و چه به صورت جزئی در حیطه‌های خشونت فیزیکی، کلامی و روانی با تحصیلات پدر و مادر ارتباطی نداشته است. به علاوه، خشونت فیزیکی در دوره‌ی راهنمایی بیش‌تر از دوره دبیرستان مشاهده شد و نیز در پسرها حدود ۳ برابر دخترها مشهود بود. دو یافته‌ی اخیر می‌توانند نشانگر این مسئله باشند که پرداختن به دلایل بروز رفتارهای خشونت‌آمیز در هر دو جنس به خصوص با توجه به مقاطع سنی و تحصیلی آن‌ها و مقایسه‌ی این متغیرها اطلاعات بیش‌تری را در این زمینه فراهم خواهد نمود. یافته‌های مطالعات مختلف در این باره تفاوت‌هایی را با یکدیگر نشان داده است. نتایج مطالعه‌ی Ibabe (۲۰۱۶) نشان داد که هر قدر میزان تحصیلات پدر یا مادر کم‌تر باشد، رفتار خشونت‌آمیز در فرزندان بیش‌تر مشاهده می شود(۱۷). براساس یافته‌های مطالعه‌ی Cabello و همکارانش (۲۰۱۷)، وجود امتیاز بالا در وضعیت آموزشی والدین و بهبود کنترل مهاری آن‌ها با کاهش رفتارهای پرخاشگرانه در فرزندان همراهی داشته است(۱۵). یافته‌های ما با این نتایج ناهمسو هستند. در پژوهش Dubow و همکارانش (۲۰۰۹) با توجه به دیدگاه‌های مرتبط با استرس تربیتی این فرضیه مطرح گردید که تحصیلات خانواده ممکن است بر تعاملات منفی خانوادگی وپرخاشگری کودکان اثری مستقیم داشته باشد، اما نتایج آن‌ها نشان داد که تحصیلات والدین با این تعاملات و نیز پرخاشگری کودکان ارتباط چشمگیری نداشته و در نتیجه فرضیه‌ی فوق رد شد(۱۰). یافته‌های پژوهش ما با نتایج فوق همسو است. در مطالعه‌ی Shetgiri و همکارانش (۲۰۱۶)، فاکتورهای پیش‌بینی‌کننده در رفتارهای خشونت‌آمیز و حوادث مرتبط با سلاح در دانش‌آموزان آمریکایی با نژادهای مختلف بررسی گردیده که در این میان، تحصیلات خانواده و همبستگی درون خانواده با احتمال وقوع بسیار کم درگیری‌های درجه‌ی دوم با سلاح همراه بوده است(۱۴).

Simon و همکارانش (۱۹۹۹) با بررسی بیش از ده هزار دانش‌آموز در آمریکا دریافتند که با افزایش سطح تحصیلات والدین میزان حمل سلاح توسط فرزندان کاهش یافته است، به گونه‌ای که به ترتیب موارد عدم حمل سلاح بیش‌تر از حمل سلاح خارج از مدرسه و نیز حمل سلاح خارج از مدرسه بیش‌تر از حمل سلاح درون مدرسه بوده است(۱۳). یافته‌های ما با این نتایج همسو

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]

نیستند. باید توجه داشت که در دو مطالعه‌ی مذکور اثر تحصیلات پدر و مادر به صورت جزئی مورد ارزیابی قرار نگرفته و صرفاً موارد حمل سلاح به تنهایی بررسی شد، در حالی که در مطالعه‌ی ما حمل سلاح صرفاً جزئی از پارامترهای ارزیابی خشونت فیزیکی بوده است. تفاوت در فرهنگ، نژاد، حجم نمونه، تعریف اعمال خشونت‌آمیز، مقطع زمانی پژوهش‌ها، روش جمع‌آوری اطلاعات، سیستم متفاوت آموزشی و نیز آزادی فردی و اجتماعی در کشورهای مختلف از جمله بارزترین دلایل تفاوت در نتایج ما با یافته‌های سایر مطالعات می‌باشند. از سویی، توجیه علت مشاهده‌ی نتایج همسو و ناهمسو در ارتباط با اقدام به اعمال خشونت‌آمیز و تحصیلات پدر و یا مادر که در مطالعات مختلف مشاهده شده به دلیل دخالت بسیاری از عوامل دیگر پیچیده است. برای مثال، سطح تحصیلات به عنوان یکی از اجزای ساختاری وضعیت اقتصادی- اجتماعی شناخته شده که می‌تواند ارتباط مستقیمی با سطح وضعیت اقتصادی- اجتماعی داشته باشد(۱۸،۱۰). زیستن در یک طبقه با سطح اقتصادی و اجتماعی بالاتر (بر اساس فاکتورهایی از جمله کسب درجات بالاتر تحصیلی و داشتن اشغال مرتبط با آن) ممکن است با کاهش خطر مواجهه‌ی دانش‌آموز با برخی از رفتارهای خشونت‌آمیز، جدیت بیش‌تر در پیگیری تحصیلی فرزندان توسط والدین، شرکت در جلسات مشاوره، شرکت در فعالیت‌های مرتبط با مدرسه‌ی وی و نیز حمایت فرزند در جهت کسب مهارت‌های تحصیلی بیش‌تر همراه باشد(۱۹،۱۶،۱۳). با این این حال، ممکن است تحصیلات بالاتر همواره با سطح اقتصادی- اجتماعی بالاتر همراه نباشد، کما این‌که امروزه بیکاری یا اشغال نامرتبط با رشته‌ی تحصیلی در افراد تحصیل کرده ناشایع نیست. ممکن است همان قدر که تحصیلات بیش‌تر در بهبود وضعیت اقتصادی- اجتماعی نقش دارد، عوامل اثرگذار دیگر بر وضعیت اقتصادی و اجتماعی این اثر را کم‌تر نمایند(۱۰). در مثالی دیگر، والدینی با سطح تحصیلات پایین‌تر ممکن است اثربخشی مؤثری را برای ایفای نقش خود در تربیت فرزندان نداشته باشند(۱۶) و از سویی تحصیلات بیش‌تر والدین می تواند به طور مستقیم با بهبود تربیت فرزندان (به دلیل افزایش مهارت والدین در انتقال تجربیات و آموزش فرزندانشان) همراه باشد(۲۱،۲۰). با این حال، نتایج همه‌ی تحقیقات در این رابطه همسویی ندارند و نقش تحصیلات والدین بر اثر بخشی توانایی آن ها در تربیت فرزندان به دلیل تفاوت در نوع رشته ی تحصیلی و نیز اثرگذاری پارامترهای مختلف دیگر به صورت واضح مشخص نیست(۱۰،۲۴-۲۲)، و برای شناخت دقیق‌تر فاکتورهای واسطه میان تحصیلات خانواده و عناصری که منجر به شکل‌گیر رفتارهای خشونت‌آمیز در دانش‌آموزان می‌گردند بررسی‌های گسترده‌تری مورد نیاز است(۲۵). با توجه به یافته‌های این مطالعه توصیه می‌گردد که اقداماتی برای ریشه‌یابی رفتارهای خشونت‌آمیز به خصوص در دانش‌آموزان پسر و نیز خشونت فیزیکی در پسرها در دوره‌ی راهنمایی صورت پذیرد تا دلایل تفاوت میان بروز این‌گونه رفتارها در جنس و سنین مختلف واضح‌تر گردد. به علاوه، بهتر است در خانواده‌هایی که والدین و به خصوص پدران، سطح تحصیلات پایین‌تری را دارند، رفتارهای مرتبط با کنترل خشونت با دقت بیش‌تری آموزش داده شود تا از ایجاد عواقب احتمالی این رفتارها هم در والدین و هم در فرزندان جلوگیری گردد.

یکی از محدودیت‌های مطالعه حاضر این است که تحصیلات والدین بر پایه‌ی نظام جامع آموزش کشور (از قبیل مدرسه و دانشگاه) ارزیابی شده و دوره‌های فوق برنامه (نظیر کارگاه‌های آموزشی مهارت‌های تربیتی) و نیز مطالعات فردی قابل ارزیابی نبوده است. به علاوه، در این مطالعه رشته‌های تحصیلی والدین به‌صورت جزئی تفکیک نشده و ممکن است تحصیل در برخی رشته‌ها کمک بیش‌تری به ارتقاء مهارت‌های والدین در تربیت رفتاری فرزندان نماید. این امر با در نظر گفتن عدم یکسان بودن موفقیت تحصیلی در افراد با رشته یکسان

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]

پیچیده‌تر می‌نماید. بنابراین، شایسته است مطالعات گسترده‌تری با در نظر گرفتن محدودیت‌های فوق و با حجم نمونه‌ی بالاتر در آینده انجام گردد. پژوهش ما نشان داد که تحصیلات والدین و فراوانی اعمال خشونت‌آمیز در فرزندان دانش‌آموزشان ارتباط معنی‌داری با هم ندارند. رفتارهای خشونت آمیز و به خصوص خشونت فیزیکی در پسرها بیش‌تر از دخترها مشهود بوده و خشونت فیزیکی در دوران راهنمایی بیش‌تر از دوران دبیرستان به چشم می‌خورد.

سپاسگزاری

مطالعه‌ی حاضر حاصل پایان‌نامه‌ی پزشکی عمومی بوده که با کد پژوهشی ۳۹۸۰۶۲ در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و با کد IR.MUI.MED.REC.1398.051 در کمیته‌ی اخلاق این دانشگاه ثبت‌گردیده است. بدین‌وسیله نویسندگان از تمامی افرادی که در امر جمع‌آوری اطلاعات و نگارش متن نهایی این مقاله همکاری داشته‌اند قدردانی می‌نمایند.

این مطالعه بخشی از طرح کلی "بررسی وضعیت رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان استان اصفهان" دارای گرنت به شماره‌ی ۱۸۸۱۶۹ بوده که توسط دکتر فرج زادگان انجام پذیرفته و در سال ۱۳۹۵ توسط معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به تصویب رسیده است.

مؤلفین اظهار می‌دارند که منافع متقابلی از تألیف و یا انتشار این مقاله ندارند.

References

1. Rutherford A, Zwi AB, Grove NJ, Butchart A. Violence: a glossary. J Epidemiol Community Health 2007; 61(8): 676-680.
2. Mahmoudian SA GP, Javanmard SM, Geramian N, Akhavan-Taheri S. The Effect of Anger Management Skills Training Program on Women Exposed to Domestic Violence: An Interventional Study. J Isfahan Med Sch 2019; 37(516): 119-124 (Persian).
3. Mitrofan O, Paul M, Weich S, Spencer N. Aggression in children with behavioural/ emotional difficulties: seeing aggression on television and video games. BMC Psychiatry 2014; 14(1): 287.
4. Nadkarni A, Dean K, Weiss HA, Patel V. Prevalence and correlates of perpetration of violence among young people: a population-based survey from Goa, India. Asia Pac J Public Health 2015; 27(2): NP2512-NP20.
5. Hughes K, Bellis MA, Hardcastle KA, Butchart A, Dahlberg LL, Mercy JA, et al. Global development and diffusion of outcome evaluation research for interpersonal and self-directed violence prevention from 2007 to 2013: A systematic review. Aggress Violent Behav 2014; 19(6): 655-662.
6. WHO. Violence and Injury Prevention: Preventing youth violence: an overview of the evidence: World Health Organization; 2015.
7. Ansari H GP, Mostajaboldavati SR. The Effect of Women's Communication Skills on Domestic Violence. J Isfahan Med Sch 2017; 35(444):1080-1087 (Persian).
8. Sadeghi S, Farajzadegan Z, Kelishadi R, Heidari K. Aggression and Violence among Iranian Adolescents and Youth: A 10-year Systematic Review. Int J Prev Med 2014; 5(Suppl 2):S83-S96 (Persian).
9. National Institute for Health and Care Excellence. Violence and Aggression: Short-Term Management in Mental Health, Health and Community Settings. London, The British Psychological Society & The Royal College

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]

of Psychiatrists 2015.

10. Dubow EF, Boxer P, Huesmann LR. Long-term Effects of Parents' Education on Children's Educational and Occupational Success: Mediation by Family Interactions , Child Aggression, and Teenage Aspirations. Merrill-Palmer quarterly (Wayne State University Press). 2009; 55(3): 224-249.
11. Golshiri P, Farajzadegan Z, Tavakoli A, Heidari K. Youth Violence and Related Risk Factors: A Cross-sectional Study in 2800 Adolescents. Adv Biomed Res 2018; 7: 138 (Persian).
12. Mizen R. The affective basis of violence. Infant Mental Health Journal 2019; 40(1): 113-128.
13. Simon TR, Crosby AE, Dahlberg LL. Students who carry weapons to high school: comparison with other weapon-carriers. J Adolesc Health 1999; 24(5): 340-348.
14. Shetgiri R, Boots DP, Lin H, Cheng TL. Predictors of Weapon-Related Behaviors among African American, Latino, and White Youth. The Journal of Pediatrics 2016; 171: 277-282.
15. Cabello R, Gutiérrez-Cobo MJ, Fernández-Berrocal P. Parental Education and Aggressive Behavior in Children: A Moderated-Mediation Model for Inhibitory Control and Gender. Front Psychol 2017; 8: 1181.
16. Sitnick SL, Shaw DS, Weaver CM, Shelleby EC, Choe DE, Reuben JD, et al. Early Childhood Predictors of Severe Youth Violence in Low-Income Male Adolescents. Child Dev 2017; 88(1): 27-40.
17. Ibabe I. Academic Failure and Child-to-Parent Violence: Family Protective Factors. Front Psychol 2016; 7: 1538.
18. Crosnoe R, Muller C. Family Socioeconomic Status, Peers, and The Pathto College. Soc Probl 2014; 61(4): 602-624.
19. Staub E. Cultural-societal roots of violence. The examples of genocidal violence and of contemporary youth violence in the United States. The American Psychologist 1996; 51(2): 117-132.
20. Leijten P, Raaijmakers M, Wijngaards L, Matthys W, Menting A, Hemink-van Putten M, et al. Understanding Who Benefits from Parenting Interventions for Children's Conduct Problems: an Integrative Data Analysis. Prev Sci 2018; 19(4): 579-588.
21. Dickson M, Gregg P, Robinson H. Early, late or never? when does parental education impact child outcomes? Economic Journal 2016; 126(596): F184-f231.
22. Vlahovicova K, Melendez-Torres GJ, Leijten P, Knerr W, Gardner F. Parenting Programs for the Prevention of Child Physical Abuse Recurrence: A Systematic Review and Meta-Analysis. Clin Child Fam Psychol Rev 2017; 20(3): 351-365.
23. Kaveh MH, Moradi L, Ghahremani L, Tabatabaee HR. Effect of a parenting education program on girls' life satisfaction in governmental guidance schools of Shiraz. J Adv Med Educ Prof 2014; 2(1): 12-19 (Persian)
24. Okafor M, Sarpong DF, Ferguson A, Satcher D. Improving health outcomes of children through effective parenting: model and methods. Int J Environ Res Public Health 2013; 11(1): 296-311.
25. Leijten P, Raaijmakers MA, de Castro BO, Matthys W. Does socioeconomic status matter? A meta-analysis on parent training effectiveness for disruptive child behavior. J Clin Child Adolesc Psychol 2013; 42(3): 384-392.

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2024-03-29]